

ЗАСТОСУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ ВИХОВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Курепін В.М.

кандидат економічних наук, старший викладач

кафедри методики професійного навчання

Миколаївський національний аграрний університет

Важливим аспектом у вирішенні проблеми збереження природних ресурсів є освіта людей в області навколишнього середовища, екологічне виховання всього населення, особливо молоді. Людству потрібна нова філософія життя, висока екологічна культура і свідомість [1]. Сьогодні в усіх розвинених країнах світу екологічна культура стає невід'ємною частиною функціональної грамотності населення.

Знання мають бути набутими, здобутими, «відкритими» самими студентами, лише тоді вони стануть для них значимими [2]. Набуття знань, як і інші освітні завдання, можна вирішити лише зацікавивши, створивши умови для того, щоб у студентів виникла потреба в освіті.

Традиційні форми освітньої діяльності орієнтовані переважно на фронтальну чи індивідуальну роботу, розвиток раціонального мислення і пізнавального типу поведінки [3]. Гуманістична ж модель екологічної освіти ґрунтується на гнучкому поєднанні фронтальних, групових та індивідуальних видів діяльності, врахуванні різноманітних стилів пізнання, за для чого активно використовуються форми, спрямовані на збалансоване використання різних каналів передачі інформації:

- інтерактивні (рольові ігри, дискусії, інсценування) [4];
- спрямовані на емоційне сприйняття природи;
- спрямовані на сприйняття розвитку діяльнісної поведінки («мозковий штурм», вирішення проблемних задач, природоохоронна робота).

У сучасній педагогіці існує багато різноманітних форм та методів інноваційного навчання, спрямованих на якісне засвоєння знань студентами, розвиток їх розумової діяльності, виявлення вмінь та навичок критичного осмислення проблем [5]. Організація такого навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем. Воно ефективно сприяє формуванню цінностей, навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, успіху.

Екологічна вихованість - це єдність екологічної свідомості та екологічної поведінки. На формування екологічної свідомості впливають екологічні знання й переконання. Класифікація методів організації і здійснення екологічного виховання:

- група комунікативно-пізнавальних методів;
- група перетворювально-систематизуючих методів (індуктивні і дедуктивні методи, репродуктивні проблемно-пошукові методи);
- активні (практичні) методи (методи спостережень, дослідницькі методи, методи ритуалізації екологічної діяльності).

До найбільш ефективних форм для формування екологічної свідомості і екологічної відповідальності саме студентів зокрема належать тренінги [6]. Тренінг- це форма проблемного навчання, що орієнтована на формування і

закріплення ефективних моделей поведінки, максимально активну участь студентів, взаємообмін досвідом та використання ефективної групової взаємодії.

У системі екологічної освіти тренінг - це заплановані та систематичні зусилля для розвитку і вдосконалення знань, навичок, вмінь та установок людини за допомогою емпіричних засобів навчання. У ході тренінгу набуваються досвід для ефективного виконання певного завдання. В умовах еколого-психологічного тренінгу здійснюється корекція екологічної свідомості його учасників. Розглянемо деякі з таких методик.

Метод екологічних асоціацій - полягає в педагогічній актуалізації асоціативних зв'язків між різними психічними образами у контексті порушеної перед студентами проблеми. Цей метод часто використовують для встановлення певної аналогії між будь-якими проявами природних об'єктів і відповідними соціальними проявами. Уявлення, що виникає при цьому, сприяє розвитку суб'єктивного ставлення студентів до феномена, що вивчається. Прикладами реалізації цього методу у процесі розвитку ставлення до природи можуть бути використані такі асоціативні образи, як танці бджіл, шлюбний сезон у тварин тощо.

Метод екологічної ідентифікації - полягає в педагогічній актуалізації особистої причетності людини до того чи іншого природного об'єкта, ситуацій, обставин, в яких він перебуває. Метод стимулює процес психологічного моделювання стану природних явищ та об'єктів, сприяє кращому розумінню цього стану, що поглиблює уявлення студентів про даний об'єкт чи природні процеси. Крім того, такий механізм актуалізує відповідну поведінку стосовно об'єкта чи природного явища або процесу.

Метод екологічної рефлексії - полягає в педагогічній актуалізації самоаналізу, осмислені людиною своїх дій та вчинків щодо їх екологічної доцільності.

Метод екологічної емпатії - мета цього методу педагогічна актуалізація співпереживання людини за стан природного об'єкта, а також співчуття йому при негативних змінах. Це стимулює особистих станів на природні об'єкти через ототожнення з ними, а також переживання особистих емоцій та почуттів з приводу стану природних об'єктів. Таким чином, формується суб'єктивізація природних об'єктів.

Метод ритуалізації екологічної діяльності - полягає в педагогічній організації традицій і ритуалів, пов'язаних з діяльністю, спрямованою на світ природи.

Метод екологічної турботи - полягає в педагогічній актуалізації екологічної активності особистості, спрямованої на надання допомоги і сприяння благу природних об'єктів. Метод стимулює прояви співчуття, підтримки, опіки, виправлення негативних ситуацій тобто діяльної участі в життєвих ситуаціях природних об'єктів чи явищ пов'язаних з природою.

При цьому турбота про світ природи спонукає студентів до підвищення своєї екологічної компетентності - до оволодіння необхідними знаннями,

уміннями і навичками. Адже для того, щоб надати кваліфіковану допомогу будь-якому природному об'єкту, слід знати і вміти, що і як потрібно зробити.

Список використаних джерел:

1. Іваненко В. С. Окремі поняття екологічної безпеки життєдіяльності // Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності : матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів, м. Львів, 25-26 березня 2021р. Львів : ЛДУ БЖД, 2021. С. 192-194. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9075>.
2. Іваненко В. С. Цінності та запити сучасної молоді: життєві пріоритети української молоді // Покоління незалежності: ціннісні орієнтири і перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів та магістрантів, м. Костанай, 30 березня 2021р. Костанай : Костанайский регіональний університет імені А. Байтурсинова, 2021. С. 737-741. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/9255>.
3. Курепін В. М. Психолого-педагогічні методи формування креативного мислення в майбутніх інженерів-педагогів / В. М. Курепін, В. С. Іваненко // Осінні наукові читання : матеріали XXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. - Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6416>.
4. Паламар Є.В. Гра як метод навчання, її пізнавальне та виховне значення / Є.В. Паламар // Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України: 32-ї студентської науково-теоретичної конференції, 18-20 березня 2020 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2020. - С. 144-147. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7143>.
5. Білецький Д. О. Smart-технологія як інструмент пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти // Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020р. С. 69-71. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8145>.
6. Курепін В. М. Проблеми екологічної свідомості здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти аграрного профілю / В. М. Курепін, А. В. Демченко // Осінні наукові читання : матеріали XXIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, секція № 10. Педагогічні науки, м. Тернопіль, 27 листопада 2019 р. – Тернопіль : ГО «Наука та освіта без кордонів», 2019. URL:<http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/6415>.